

Vauvaikäisen
puheen ja kielen
kehitys

Puheterapia, Euran kunta

Puheen kehitys lähtee liikkeelle kuulohavainnoista

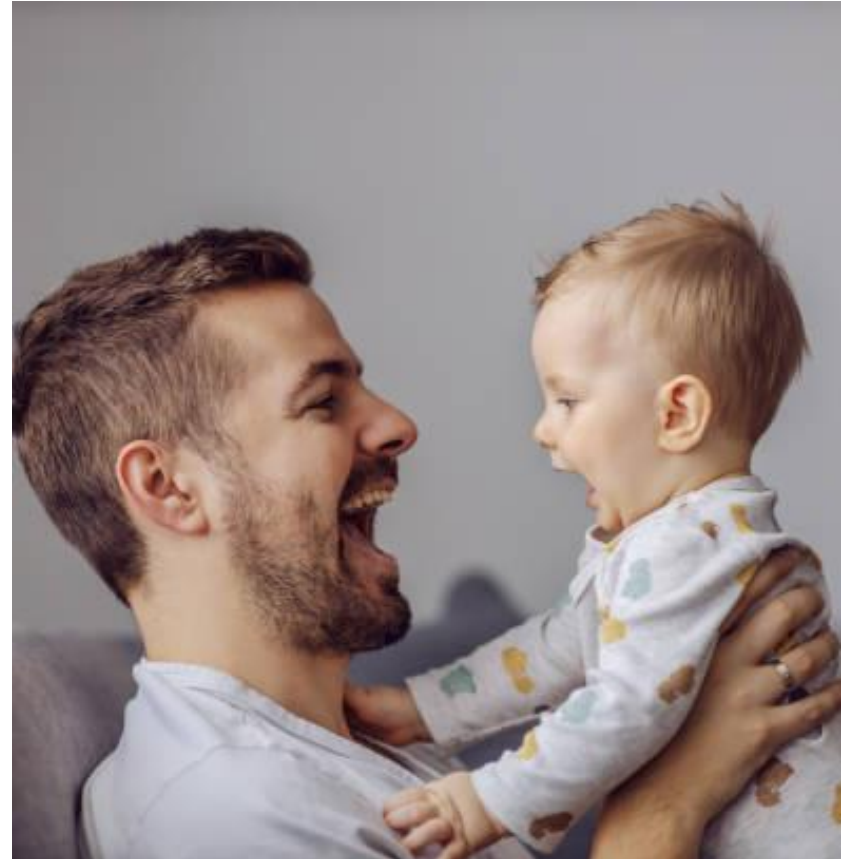
- Ensimmäiset kuukaudet tärkeää aikaa
  - Varhaisina elinkuukausina vauvat pystyvät erottelemaan lähes minkä tahansa kielen äännepiirteitä
    - 1. vuoden lopussa lapsi erottaa oman äidinkielen tai –kielten piirteet hänelle vieraista kielistä
  - Vanhempien käyttämä hoivakieli
    - Hoivakielessä toistetaan keskeisiä sanoja, hidastetaan puheen rytmiä ja korostetaan puheen muita piirteitä
    - Tämä auttaa lasta havainnoimaan puhetta
  - Kasvon ilmeillä ja eleillä merkittävä rooli
    - Vahvistavat vauvan kuulohavaintoja

Puhuvaan ympäristöön suuntautuminen voimistuu nopeasti

- Lapsi seuraa aktiivisesti ympäristön ääniä ja matkii hänelle osoitettuja puheliikkeitä esim. vanhemman kasvoilta.
- Pitkäkestoiseen muistiin sanat kiinnittyvät parhaiten tekemisen kautta, joten asioita kannattaa nimetä lapselle arjen tilanteissa.
- Lapsen kielen kehitystä tukee parhaiten seuraamalla, mistä asioista lapsi on milläkin hetkellä kiinnostunut ja reagoimalla siihen tilanteen mukaan.

Vuorovaikutuksen merkitys

- Vauva oppii puhetta vain muilta saamansa mallin perusteella.
- Vauva oppii, miten ympäristöön voi vaikuttaa.
  - Vastavuoroisen kommunikoinnin alkeet kehittyvät, kun vanhempi odottaa vauvan pitävän ensin oman puheenvuoronsa ja vastaa sen jälkeen vauvan ääntelyyn.
- Eleiden, katseen ja ääntelyn käyttö itsensä ilmaisussa kehittyy tyypillisesti 8-12 kk iässä.

Sanaston kehitys

- Ensisanojen ilmaantuminen ja lausepuheen kehitys on yksilöllistä.
- Sanaston kehitykseen vaikuttavat mm. biologiset ja perinnölliset tekijät, lapsen sukupuoli, vanhempien koulutustausta, kasvuympäristö.
- Aikuinen helpottaa yleensä itsestään tietyn sanan ja esineen tai toiminnan liittämistä toisiinsa esim. osoittamalla tai antamalla kielellisen vihjeen – näin lapsi oppii uusia sanoja.
- Myös lapsen oma aktiivisuus vaikuttaa uusien sanojen ilmaantumiseen.
- Arviolta n. 15 % 2-vuotiaista esiintyy sanaston kehityksen viivettä ilman selvää syytä
  - Osa saa ikätoverit kiinni 3-vuotiaaksi mennessä, jos ymmärtävä sanasto on tyypillisesti kehittynyt

Puheenkehityksen tukeminen arjessa

- Vastaa vauvan aloitteisiin kuten itkuun, jokelteluun, ääntelyyn ja liikkeisiin.
- Matki lapsen ääntelyä.
- Juttele vauvalle samalla, kun hoidat häntä tai teet arjen askareita.
- Laula ja loruttele vauvan kanssa.
- Katselkaa yhdessä kuvakirjoja.
- Nimeä vauvan osoittamia asioita hänelle.
- Vahvista omien sanallisten viestejasi eleillä ja ilmeillä.
- Ulkoilkaa ja tutustukaa erilaisiin paikkoihin.

Lukeminen

- Tukee laajasti kielellisten taitojen kehitystä myös myöhemmässä vaiheessa.
- Jo vastasyntynyt nauttii riimittelystä, loruista ja lukemisesta.
- Keskusteleva lukeminen kehittää lapsen kielellisiä taitoja
  - Luetaan yhdessä eli lapsikin osallistuu kommentoimalla kuvia omalla tavallaan (eleet, sanat).
  - Vanhempi laajentaa lapsen ilmaisuja ja tekee lapselle ikätasoon sopivia kysymyksiä.

Musiikki

- Laulaminen ja soittaminen vaikuttavat positiivisesti lapsen ja aikuisen aivoihin.
- Tukee myös sanaston kehitystä, koska lauluissa on paljon toistoa, hidastettua puhetta. Lisäksi laulut ja musisointi houkuttelevat lasta osallistumaan.
- Rauhoittaa lasta.

Vuorovaikutusleikit

- <https://www.bing.com/videos/search?q=vauvan+vuosi&ru=%2fvideos%2fsearch%3fq%3dvauvan%2bvuosi%26FORM%3dHDRSC4&view=detail&mid=D836896C8D78C7BFAB25D836896C8D78C7BFAB25&rvsmid=9A62A046073A576DDE65&FORM=VDRVRV>

Lähteet

- Kunnari & Savinainen-Makkonen (2012): Pienten sanat – lasten äänteellinen kehitys
- Lue lapselle: 5 faktaa lukemisesta. <https://luelapselle.fi/>
- Torppa (2018): Musiikki puheenkehityksen tukena puheterapiassa ja kotona, [musiikki-puheenkehityksen-tukena-1.pdf \(satakieliohjelma.fi\)](https://www.satakieliohjelma.fi/musiikki-puheenkehityksen-tukena-1.pdf)
- Aivoliitto.
<https://www.aivoliitto.fi/kommunikaatiokeskus/kehityksellinenkielihaario/puheen-ja-kielenkehitys/>